

Et mer robust demokrati? Kommunereformen og lokaldemokratiet

Jacob Aars, UiB

UNIVERSITETET I BERGEN

Plan

- Demokratibegrepet i kommunereformen
- Elementer av en demokratidefinisjon
- Demokratiutfordringer for sammenslåtte kommuner
- En demokratipolitikk for nygifte

Målene for kommunereformen

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

(Fra kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S 2013–2014))

Kommunereformen og lokaldemokratiet

Fra Prop. 96 S, 2016-2017

- Flere oppgaver → «styrke kommunene som viktige lokaldemokratiske organer for sine innbyggere»
- «redusere omfanget av interkommunalt samarbeid»
- «større nærhet mellom innbyggere og beslutningstakere»
- «større styringskapasitet og gjennomføringskraft»
- «gjøre lokalpolitikken mer attraktiv og meningsfull for politikerne»
- «Færre og større kommuner, med gjennomgående god kapasitet og kompetanse, vil kunne gjennomføre en velferdspolitikkk i henhold til nasjonale mål. Behovet for statlig detaljstyring vil reduseres. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.»

Hva er demokrati?

- Demokratiet hører til den politiske sfæren
 - Kollektivt bindende avgjørelser, eller avgjørelser som binder et kollektiv
- Kollektive avgjørelser er demokratiske i den grad de er underlagt
 - Kontroll av alle medlemmer i kollektivet
 - Lik kontroll

Demokratiutfordringer for de sammenslåtte

- Større avstander velgere – valgte
- Færre som opplever å tilhøre ett felleskap
- Lokal avmaktsfølelse
- Nye saker, ny dagsorden
- Omstillingskostnader for kommunen
 - Introvert kommuneorganisasjon
 - Stort produksjonsfokus: Tjenester snarere enn demokrati
- Offentlighet og sivilsamfunn må håndtere usikkerhet
 - Partier
 - Frivillige organisasjoner
 - Lokalmedia

En demokratipolitikk for nygifte?

		Bredde (representativitet)	
		<i>Ja</i>	<i>Nei</i>
Dybde (samtale)	<i>Ja</i>	1	2
	<i>Nei</i>	3	4

Demokratipolitikk for nygifte: Noen verktøy

- Mer bredde enn dybde
 - Innbyggerundersøkelser
 - Brukerundersøkelser
- Mer dybde enn bredde
 - Lokalutvalg
 - Ordførerbenk/politikerdag
 - Folkemøter
 - Deltakende budsjettering
 - Framtidsverksted/gjestebud
 - Samfunnsseminar/idédugnad
- Dybde og bredde
 - Deliberative høringer
 - Borgerjuryer/innbyggerhøringer

Hva skal til for å skape deltakelse og engasjement?

- Saksrettet, konkret
- Reell
- Basert på uenighet/konflikt
- Ressurser og oppfølging fra kommunen
- Ikke for hyppig

Oppsummering

- Kommunereformen skaper behov for lokal demokratipolitikk
- En bred meny av tiltak for demokratisk fornyelse
- Demokrati krever ressurser og systematisk innsats
- Kommunen rår ikke med alt – og bør det ikke heller
- Det perfekte demokrati – på sidelinjen?

UNIVERSITETET I BERGEN